

Pareltsjes

infoblad van het Foto- en Documentatiecentrum Rossum
(onder auspiciën van de Dorpsraad van Rossum)
pareltjesrossum@gmail.com

nummer 18, oktober 2022

Riviervisserij in Rossum

Op de Waal en in de Maas werd van oudsher gevestigd. Het dorp Heerewaarden wordt tot op de dag van vandaag een vissersdorp genoemd. Er bestond daar in de 16e eeuw al een Gilde waarin de vissers zich hadden verenigd. Je mocht op de rivier alleen vissen als je lid van dat Gilde was. In de Franse tijd is het Gilde afgeschaft. In het bezoekerscentrum in Heerewaarden kan men daarover veel informatie vinden. In veel dorpen langs de Waal was - van Tiel tot Dordrecht - de riviervisserij een belangrijk middel van bestaan. Nijmegen, Woudrichem en Gorcum waren ook plaatsen waar veel riviervisserij voor kwam. Ook in Rossum waren er aan het eind van de 19e en het begin van de 20e eeuw meerdere rivier-

vissers actief. Oudere Rossummers weten nog dat de vissers uit Rossum en Heerewaarden 's avonds met hun boot tussen de kribben bij Rossum voor anker gingen, om de nacht thuis te kunnen doorbrengen. Zalm was voor de riviervisserij de belangrijkste vis. De hoeveelheid zalm dat in de rivieren werd gevangen nam aan het eind van de 19e eeuw echter sterk af, enerzijds door overbevissing, maar ook door kanalisatie van de vaarwegen, met name in de bovenstroom van de Rijn in Duitsland. Ook steur was een vis die vissers graag vingen. In de 20e eeuw kwam die in de Waal echter bijna niet meer voor. Vissers verplaatsten hun visgebieden in die tijd naar Duitsland.

We zien hier riviervissers die het net binnenhalen. Ze werken tussen de kribben, bij Rossum.
Aan de overkant zien we de steenfabriek bij Heesselt.

Een berichtje in 1904 in de Tielsche Courant

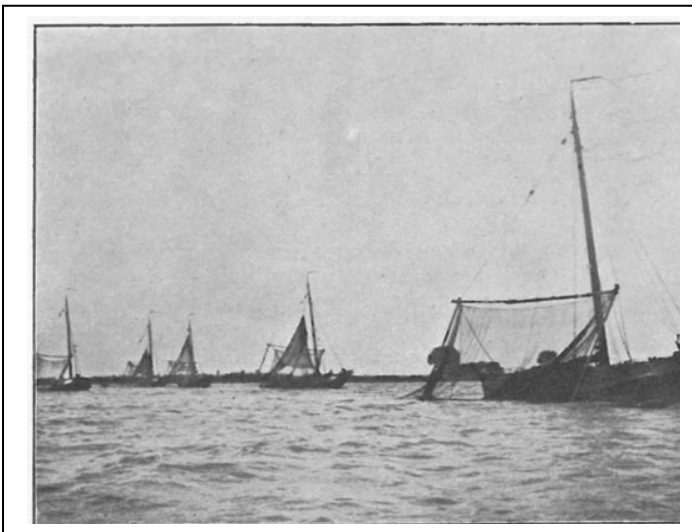
In de Tielsche Courant werd in 1904 melding gemaakt van een ongeluk met de nieuwe vissersboot van Willem Schouten. Wie was Willem Schouten? We deden er enig genealogisch onderzoek naar, waaruit het volgende bleek.

Hij was zoon van Willem Schouten en Hendrika Johanna van Steenbruggen en was op 2 augustus 1889 te Rossum geboren. Hij was een kind in een gezin met 8 kinderen, waarvan er twee, Willem zelf dus en zijn broer Marinus, het beroep van riviervisser hebben uitgeoefend. Opvallend is dat bij de inschrijving van de geboorte van deze Willem Schouten in de burgerlijke stand van de gemeente Rossum Jan de Lang, eveneens een Rossumse visser, als getuige optrad. Kennelijk waren deze vissers uit Rossum bevriend. Willem Schouten trouwt op 12 mei 1937 te Rossum met Commerijntje

Weverling, dochter van een brugwachter uit Raamsdonk. Willem Schouten overlijdt op 2 mei 1965 in Rossum. Hij bereikte de leeftijd van 75 jaar. Maar de vraag blijft: was de nieuwe boot van de vader of van de zoon? We weten het niet zeker. Ze hebben immers dezelfde naam! Maar ten tijde van het ongeluk zou de zoon pas 15 jaar zijn geweest. Het zal dus de boot van vader Schouten zijn geweest.

— Donderdagmiddag werd een te Gorcum nieuw gekochte visschersboot van W. Schouten te Rossum opgesleept door de Tielsche boot »Eugenie". Om voor den legger te komen liep de schroefboot te kort langs een der kribben, de visschersboot geraakte daardoor beknelde, en Schouten zag zijn met moeite en onder zware verplichting verkregen boot verpletterd worden; als een wrak werd de boot naar de werf vervoerd om gerepareerd te worden.

Vragen over de riviervisserij in Rossum

Schokkers aan het vissen met een ankerkuil

In het verslag van de gemeente Rossum over het jaar 1877 wordt vermeld dat er in Rossum zes schepen zijn voor de riviervisserij, met in totaal twaalf bemanningsleden. Er werden in dat jaar 36 zalmen gevangen, die per kilo f2,00 opbrachten. De hele opbrengst was in 1877 dus, wat de vangst aan zalmen betreft, f 720,00. Over de vangst van steuren wordt in het verslag niet gerept, wel van bijvoorbeeld 'prikken'. Dat zijn parasitair levende vissen die zich vooral voeden met lichaamsvocht van kabeljauw en haring. Deze vissen zijn nu bijna uitgestorven.

We willen graag meer weten over de riviervisserij in Rossum. Daarbij roepen we de hulp in van de lezers van de Pareltjes.

In de 19^e en het begin van de 20^e eeuw waren er verschillende Rossumse vissersfamilies, want vissen op de rivier deed je toen niet in je eentje, zoals op de foto te zien is.

Wie kan ons meer vertellen over de riviervisserij op de Waal - misschien ook op de Maas - van Rossummers? Wie waren de Rossumse vissers, zoals Willem en Marinus Schouten en Jan de Lang? Waar woonde Willem Schouten en zijn gezin? Waar precis lag zijn boot aangemeerd als hij niet aan het vissen was? Wie waren er als 'knechten' bij de visserij betrokken? Werd er tussen de vissers uit diverse dorpen - zoals uit Rossum en Heerewaarden - samengewerkt? Of probeerden ze elkaar in de weg te zitten? Wat werd er gevangen? En in welke hoeveelheid? Hoe verhandelde men de vangst? Kon men van de opbrengst van de riviervisserij leven? Kon men van het beroep van riviervisser goed rondkomen of was het een armoedig bestaan? Enzovoorts, enz. Heeft u informatie over deze zaken die met de riviervisserij te maken hebben? Neem dan contact op met Hans ter Heege, die er met u over komt praten. Tel 661586 of pareltjesrossum@gmail.com

